Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directie Markt en Consument

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

Ons kenmerk
DMC-U-3042644

Bijlagen

Uw brief
2010Z17950/2010D52

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Datum 3 februari 2011
Betreft Reactie op de brief Brancheorganisaties Zorg (BoZ) over modelregeling klokkenluiden

Geachte voorzitter,

Op 14 oktober 2010 hebben de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) mij per brief hun modelregeling klokkenluiden aangeboden. Naar aanleiding van deze brief heeft VWS met BoZ gesproken over de modelregeling klokkenluiden. Daarbij is aan de orde geweest hoe de regeling tot stand is gekomen, op wie deze betrekking heeft en hoe de regeling werkt. Ik heb u met een brief van 29 november 2010, kenmerk MC-U-3034394, toegezegd te informeren over de uitkomst van dit overleg tussen VWS en BoZ. Daarnaast heeft mijn voorganger, na vragen van het Tweede Kamerlid Leijten, toegezegd de Tweede Kamer in te lichten over de manier waarop een klokkenluidersregeling in het leven geroepen kan worden voor mensen die in de zorg werken. Dat doe ik met deze brief.

Voordat ik in ga op de modelregeling klokkenluiden van BoZ, wil ik het volgende voorop stellen. Ik vind het goed dat de zorgsector met de klokkenluidersregeling zelf het initiatief heeft genomen om instellingen en hun medewerkers handvatten te geven voor het omgaan met misstanden. Omdat dit initiatief door de zorgsector zelf is opgezet, kan het op voldoende draagvlak rekenen van de zorginstellingen. Voldoende draagvlak is van essentieel belang om binnen zorginstellingen een open en veilige cultuur te bewerkstelligen, waar het management open staat voor feedback van de werkvloer en medewerkers het gevoel hebben dat zij gehoord worden. In zo'n cultuur zullen mogelijke misstanden sneller worden opgelost, waardoor de zorginstelling goede zorg kan blijven verlenen. Ik verwacht dat de modelregeling klokkenluiden van BoZ zal bijdragen aan een open cultuur bij instellingen. Deze vorm van zelfregulering vind ik dan ook een positieve ontwikkeling.

De modelregeling klokkenluiden van BoZ

BoZ vinden een klokkenluidersregeling van belang voor de zorg en hebben daarom een modelregeling opgesteld. De leden van Actiz, GGZ Nederland, NFU, NVZ en VGN moeten op grond van hun lidmaatschap voldoen aan de Zorgbrede Governancecode en de modelregeling klokkenluiden die daar onderdeel van uitmaakt. Deze brancheorganisaties beslaan een groot deel van de zorgaanbieders in Nederland.

Zorginstellingen kunnen, mits goed gemotiveerd, afwijken van de Zorgbrede Governancecode. BoZ geven echter wel aan dat een zorginstelling moeite zal hebben om voldoende te motiveren waarom het in zijn geval beter is om geen klokkenluidersregeling te hebben.

Individuele zorginstellingen kunnen de modelregeling klokkenluiden wel aanpassen aan hun eigen organisatie. De ondernemingsraad van een zorginstelling heeft een instemmingsrecht bij de vaststelling van de klokkenluidersregeling. Hierdoor is gewaarborgd dat het belang van de werknemer voldoende vertegenwoordigd is. Op deze manier kan een gebalanceerde klokkenluidersregeling tot stand komen, die recht doet aan de verhoudingen binnen de instelling.

In de modelregeling klokkenluiden wordt onderscheid gemaakt tussen intern melden (bij de zorginstelling zelf) en extern melden (het zogenaamde klokkenluiden). De modelregeling bevat procedures voor wanneer een misstand intern of extern gemeld moet worden. Deze procedure beschermt in beginsel zowel de melder als de instelling. Onterecht extern melden wordt hierdoor namelijk voorkomen, evenals de bijkomende negatieve gevolgen voor zowel de melder als de instelling. In principe wordt er eerst intern gemeld, tenzij er sprake is van een dermate ernstige misstand die direct extern melden rechtvaardigt. Er kan bijvoorbeeld direct extern gemeld worden wanneer er sprake is van acuut gevaar en een spoedeisend en zwaarwegend publiek belang dat directe externe melding noodzakelijk maakt. Extern melden kan bijvoorbeeld bij de IGZ of bij het Openbaar Ministerie.

De interne melding wordt gedaan bij de raad van bestuur van de zorginstelling. De melding kan echter ook worden gedaan bij een vertrouwenspersoon, wanneer de instelling deze heeft. Verder kan de melder zich altijd laten vertegenwoordigen door een raadsman bij het melden. Wanneer na de interne melding het probleem niet wordt opgelost, is het mogelijk om extern te melden.

De rechtspositie van de medewerker die meldt is expliciet geregeld in de modelregeling klokkenluiden. Hierdoor wordt een medewerker die op redelijke gronden een misstand meldt, beschermd. Wordt de melder toch in zijn rechtspositie geraakt, dan zal de rechter moeten beoordelen of dit verband houdt met de melding. Bij de beoordeling zal de rechter meenemen dat de werkgever zich expliciet heeft verbonden aan de bepalingen over rechtsbescherming in de klokkenluidersregeling. Ook zal de werkgever moeten aantonen dat het rechtspositionele besluit niets te maken heeft met de melding.

Tot slot
De introductie van een modelregeling klokkenluiden zoals die van BoZ, zal niet direct een open en veilige cultuur creëren binnen elke zorginstelling. Wel draagt het hebben van een klokkenluidersregeling bij aan het veranderen van de cultuur binnen een instelling. Zorginstellingen worden zich beter bewust van het nut van een klokkenluidersregeling. Deze bewustwording draagt bij aan een cultuur waarin melden van misstanden veilig en open gedaan kan worden. Hierdoor komen misstanden sneller aan het licht en kunnen deze sneller worden opgelost. Zodat de zorginstellingen goede zorg kunnen blijven verlenen. Gezien het draagvlak waarop deze klokkenluidersregeling kan rekenen en de bijdrage die deze regeling levert aan de cultuurverandering binnen instellingen, verwacht ik dat deze vorm

van zelfregulering, in de instellingen die een klokkenluidersregeling hebben een positief effect heeft op de kwaliteit van zorg, in de brede zin van het woord.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
de Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

mw. drs. E.I. Schippers